

Wzrost zainteresowania szczepieniami przeciw COVID-19

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

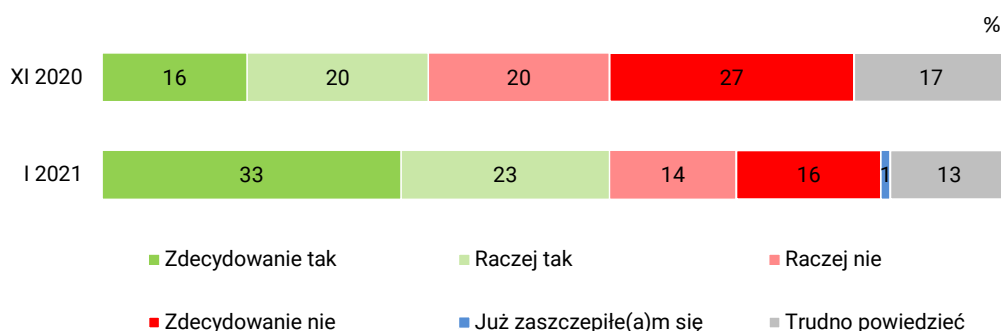
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W styczniowym sondażu¹, po dwóch miesiącach przerwy², powróciliśmy do problematyki szczepień przeciw COVID-19. W okresie dzielącym oba sondaże wiele mówiło się na ten temat. Ogłoszony został Narodowy Program Szczepień, odbywały się liczne akcje informacyjne i promujące szczepienia, a pod koniec grudnia ubiegłego roku w Polsce rozpoczęły się szczepienia przeciw COVID-19 tzw. grupy zerowej, obejmującej m.in. personel medyczny oraz administracyjny i pomocniczy w placówkach medycznych.

Obecnie ponad połowa dorosłych Polaków chciałaby zaszczepić się przeciw COVID-19 (56%), a osoby, które nie chcą się zaszczepić, są w mniejszości (30%). Bardzo nieliczni już zaszczepili się przeciwko tej chorobie (1%), a co ósmy ankietowany nie ma sprecyzowanego stosunku do szczepień przeciw COVID-19 (13%).

CBOS

RYS. 1. Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?*

* W listopadzie, gdy szczepionka przeciw COVID-19 nie była jeszcze dostępna, treść pytania była następująca: Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (368) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadającym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadającym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 stycznia 2021 roku na próbie liczącej 1150 osób (w tym: 44,1% metodą CAPI, 42,8% – CATI i 13,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Zob. komunikat CBOS „Stosunek do szczepień przeciw COVID-19 i grypie”, grudzień 2020 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

W stosunku do listopada bardzo wyraźnie wzrósł odsetek badanych deklarujących chęć zaszczepienia się przeciw COVID-19 (z 36% do 56%), a spadł udział tych, którzy nie mają takiego zamiaru (z 47% do 30%). Z kolei odsetek niezdecydowanych zmniejszył się w niewielkim stopniu (z 17% do 13%). Warto zaznaczyć, że w listopadzie, gdy pytaliśmy o chęć zaszczepienia się przeciw COVID-19, najliczniejszą grupę stanowili respondenci kategorycznie to odrzucający (27%), natomiast obecnie najwięcej jest osób, które deklarują w sposób zdecydowany zamiar zaszczepienia się (33%).

Stosunek do szczepień przeciw COVID-19 w znacznej mierze zależy od wieku badanych. Częściej chęć zaszczepienia deklarują starsi ankietowani. Zdecydowana większość najstarszych respondentów chciałaby się zaszczepić (74%), w tym połowa w sposób zdecydowany (51%). Z kolei wśród najmłodszych, w wieku 18–24 lata, zamiar taki deklaruje nieco więcej niż co trzeci (37%), w tym jedynie 15% wyraża go w sposób zdecydowany.

Zauważyć można również, że częściej niż inni chęć zaszczepienia się przeciw COVID-19 deklarują mieszkańcy największych miast (68%), absolwenci wyższych uczelni (63%) oraz badani, których dochody na osobę w gospodarstwie domowym wynoszą co najmniej 2000 zł (65%–67% w zależności od kategorii).

Chęć zaszczepienia się przeciw COVID-19 bardzo wyraźnie zależy od obaw przed zarażeniem się koronawirusem. Badani, którzy bardziej się niepokoją, częściej deklarują zamiar zaszczepienia się.

TABELA 1

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?*	Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?			
	Tak	Nie	Już zaszczepił(a)m się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, bardzo się boję	74	13	0	13
Tak, trochę się boję	66	18	1	15
Nie, raczej się nie boję	35	53	1	12
Nie, w ogóle się nie boję	30	66	1	3

* Pominęto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Ankietowanych, którzy nie chcieliby się zaszczepić przeciw COVID-19, zapytaliśmy o powody. Podobnie jak w listopadzie główną przyczyną wymienianą w tym kontekście były obawy związane z potencjalnymi skutkami ubocznymi, jakie może wywołać nowa szczepionka (78%). Stosunkowo często wskazywanym powodem niedecydowania się na szczepienie są wątpliwości dotyczące skuteczności szczepień (35%). Relatywnie niewielu respondentów nie chce się szczepić, gdyż w ogóle unika szczepień (13%). Warto zaznaczyć, że w listopadzie powód ten był wymieniany porównywalnie często co obawy związane z niską skutecznością szczepień. Obecnie jego znaczenie zmniejszyło się. Do rzadziej wymienianych przyczyn nieszczepienia się zaliczyć należy przekonanie, że COVID-19 nie jest groźną chorobą (7%) oraz że już się przeszło zakażenie wirusem SARS-CoV-2 (9%). Niewielka grupa osób podała inne powody (8%), wśród których wymieniano brak zaufania do szczepionek przeciw COVID-19, m.in. ze względu na zbyt krótki okres badań nad nimi. Niektórzy ankietowani

deklarowali ogólny brak zaufania do koncernów farmaceutycznych, a w niektórych wypowiedziach pojawiały się koronasceptyczne przekonania kwestionujące istnienie epidemii bądź też samego koronawirusa.

CBOS

RYS. 2. Dlaczego nie chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?
Z poniższej listy proszę wybrać maksymalnie dwa najważniejsze powody

* W styczniowym badaniu odpowiedź „Obawiam się, że szczepionka może być za droga dla mnie” została usunięta, gdyż zgodnie z Narodowym Programem Szczepień przyjętym w grudniu przez rząd szczepionki są darmowe

Z analizy zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że powody nieszczepienia się zależne są od płci, wieku oraz poziomu wykształcenia. Mężczyźni częściej niż kobiety nie zamierzają się szczepić, gdyż uważają, że COVID-19 nie jest chorobą groźną oraz dlatego, że już na nią chorowali. Z kolei kobiety częściej niż mężczyźni obawiają się skutków ubocznych, jakie może wywoływać nowa szczepionka, oraz częściej w ogóle unikają szczepień. Uwzględniając kryterium wieku zauważyć można, że młodzi ludzie w wieku 18–34 lata częściej niż starsi traktują COVID-19 jako niegroźną chorobę, a najmłodsi, w wieku 18–24 lata, częściej niż pozostali nie chcą się szczepić dlatego, że już chorowali na COVID-19, starsi natomiast częściej deklarują, że w ogóle unikają szczepień (najczęściej badani w wieku 65 lat i więcej). Obawy związane ze skutkami ubocznymi, jakie może wywoływać nowa szczepionka, najczęściej zgłaszają respondenci w wieku 45–64 lata, a niepokój dotyczący niskiej skuteczności szczepień najczęściej formułowany jest przez badanych w wieku 55–64 lata. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia można zauważyć, że ankietowani z wykształceniem średnim lub wyższym rzadziej niż pozostali brak zamiaru zaszczepienia się uzasadniają ogólną niechęcią do szczepień. Natomiast respondenci najgorzej wykształceni rzadziej niż pozostali obawiają się niskiej skuteczności szczepień, a częściej brak chęci zaszczepienia się tłumaczą tym, że już chorowali na COVID-19.

W ciągu ostatnich dwóch miesięcy bardzo wyraźnie wzrosła liczba Polaków chcących zaszczepić się przeciw COVID-19. O ile jeszcze w listopadzie deklarujący zamiar zaszczepienia się byli w mniejszości, o tyle w pierwszej połowie stycznia zainteresowanie szczepieniem wyrażała ponad połowa badanych. Stosunek do szczepień w znacznej mierze zależy od wieku oraz obaw przed zakażeniem koronawirusem. Częściej chęć zaszczepienia się wyrażają starsi ankietowani oraz osoby bardziej obawiające się zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Badani, którzy nie chcą się szczepić, swoje decyzje uzasadniają przede wszystkim obawami związanymi z potencjalnym skutkami ubocznymi nowej szczepionki, a w drugiej kolejności – z wątpliwościami dotyczącymi jej skuteczności.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka

TABELA 1

		Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?				Liczba osób
		Tak	Nie	Już zaszczepiła(a)m się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		56	30	1	13	1146
Płeć	Mężczyźni	61	28	0	11	539
	Kobiety	52	32	1	14	607
Wiek	18–24 lata	37	50		12	85
	25–34	45	43	1	10	230
	35–44	44	40	1	15	196
	45–54	54	28	2	16	156
	55–64	69	18		13	226
	65 lat i więcej	74	15	0	11	253
Miejsce zamieszkania	Wieś	50	35		14	462
	Miasto do 19 999	63	25		12	146
	20 000 – 99 999	56	31	1	12	246
	100 000 – 499 999	60	26	3	11	167
	500 000 i więcej mieszk.	68	19	1	12	124
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	53	32		15	193
	Zasadnicze zawodowe	55	31		14	271
	Średnie	55	32	1	12	357
	Wyższe	63	26	1	11	325
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	23	2	7	159
	Średni personel, technicy	52	32	8	8	34
	Pracownicy adm.-biurowi	46	33	1	21	89
	Pracownicy usług	32	53		15	77
	Robotnicy wykwalifikowani	45	41		14	108
	Robotnicy niewykwalifik.	43	44		13	42
	Rolnicy	53	29		18	51
	Pracujący na własny rach.	59	30		12	57
	Bezrobotni	38	57		6	20
	Emeryci	71	17		12	322
	Renciści	64	24		12	56
	Uczniowie i studenci	45	36	4	15	44
	Gospodynie domowe i inni	43	43		14	87
	inst. państw., publicznej	57	21	5	16	143
Pracuje w:	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	45		8	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	50	38		11	334
	prywatnym gosp. rolnym	55	22		23	52
	Do 999 zł	42	44		14	96
Dochody na jedną osobę	Od 1000 zł do 1499 zł	56	31		13	181
	Od 1500 zł do 1999 zł	61	30		10	198
	Od 2000 zł do 2999 zł	67	22	2	9	169
	3000 zł i więcej	65	23	2	10	163
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	46		14	71
	Średnie	54	32		14	487
	Dobre	60	27	1	12	588
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	61	32		8	64
	Raz w tygodniu	63	25	0	12	408
	1–2 razy w miesiącu	49	30	1	19	135
	Kilka razy w roku	54	33		13	235
	W ogóle nie uczestniczy	53	36	2	9	277
Poglądy polityczne	Lewica	63	27	1	8	259
	Centrum	52	34	1	13	260
	Prawica	62	26	1	11	419
	Trudno powiedzieć	40	38		21	159

TABELA 2

		Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?						Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Już zaszczepiłem(a) się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		33	23	14	16	1	13	1146
Płeć	Mężczyźni	39	22	12	16	0	11	539
	Kobiety	29	24	16	16	1	14	607
Wiek	18–24 lata	15	23	22	28		12	85
	25–34	21	24	19	25	1	10	230
	35–44	23	22	23	18	1	15	196
	45–54	29	25	10	19	2	16	156
	55–64	46	23	12	5		13	226
	65 lat i więcej	51	22	5	10	0	11	253
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	22	15	20		14	462
	Miasto do 19 999	38	25	12	13		12	146
	20 000 – 99 999	30	26	13	18	1	12	246
	100 000 – 499 999	38	22	16	10	3	11	167
	500 000 i więcej mieszk.	46	22	13	7	1	12	124
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	31	22	15	18		15	193
	Zasadnicze zawodowe	32	23	17	15		14	271
	Średnie	31	23	14	18	1	12	357
	Wyższe	38	24	12	13	1	11	325
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	28	14	10	2	7	159
	Średni personel, technicy	38	14	13	18	8	8	34
	Pracownicy adm.-biurowi	25	21	18	15	1	21	89
	Pracownicy usług	17	15	22	31		15	77
	Robotnicy wykwalifikowani	19	25	18	23		14	108
	Robotnicy niewykwalifik.	23	20	28	16		13	42
	Rolnicy	21	32	12	17		18	51
	Pracujący na własny rach.	36	23	7	23		12	57
	Bezrobotni	13	24	29	28		6	20
	Emeryci	51	20	7	9		12	322
	Renciści	44	21	22	2		12	56
	Uczniowie i studenci	13	32	17	19	4	15	44
	Gospodynie domowe i inni	13	30	15	29		14	87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	25	9	13	5	16	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	27	21	24		8	91
	sekt. prywat. poza rolnict.	28	22	19	19		11	334
	prywatnym gosp. rolnym	26	29	6	16		23	52
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	16	26	20	24		14	96
	Od 1000 zł do 1499 zł	34	22	16	15		13	181
	Od 1500 zł do 1999 zł	36	25	14	15		10	198
	Od 2000 zł do 2999 zł	39	28	9	12	2	9	169
	3000 zł i więcej	44	21	13	10	2	10	163
Ocena własnych war. mater.	Złe	22	18	12	34		14	71
	Średnie	31	24	16	16		14	487
	Dobre	37	23	13	14	1	12	588
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	48	13	13	18		8	64
	Raz w tygodniu	38	25	11	14	0	12	408
	1–2 razy w miesiącu	25	25	13	17	1	19	135
	Kilka razy w roku	28	26	17	16		13	235
	W ogóle nie uczestniczy	33	20	17	19	2	9	277
Poglądy polityczne	Lewica	35	29	14	14	1	8	259
	Centrum	31	21	16	18	1	13	260
	Prawica	38	24	12	14	1	11	419
	Trudno powiedzieć	21	19	17	21		21	159

TABELA 3

		Dlaczego nie chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?						Liczba osób
		Uważam, że COVID-19 nie jest groźną chorobą	Już chorowałam(am) na COVID-19	W ogóle unikam szczepień	Obawiam się skutków ubocznych, jakie może wywołać nowa szczepionka	Obawiam się, że szczepionka nie będzie skutecznie chronić przed zachorowaniem	Z innych powodów	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		7	9	13	78	35	8	341
Płeć	Mężczyźni	10	12	11	71	34	9	148
	Kobiety	5	6	16	83	36	7	193
Wiek	18–24 lata	10	18	10	74	33	1	43
	25–34	14	5	5	78	35	11	100
	35–44	4	8	12	76	39	8	79
	45–54	5	7	17	86	30	6	43
	55–64		6	22	84	45	1	40
	65 lat i więcej	2	11	28	65	24	12	37
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	7	14	81	30	8	161
	Miasto do 19 999	7	3	22	83	39	6	36
	20 000 – 99 999	10	10	11	76	39	6	76
	100 000 – 499 999	3	11	11	66	38	9	44
	500 000 i więcej mieszk.	17	18	11	75	41	12	24
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	14	18	74	24	6	61
	Zasadnicze zawodowe	4	7	16	81	38	7	83
	Średnie	11	9	11	77	33	7	114
	Wyższe	8	5	10	77	42	10	83
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	13	7	11	88	46	5	37
	Średni personel, technicy		17	38	78	23	8	11
	Pracownicy adm.-biurowi	13	10	9	84	42	4	29
	Pracownicy usług	4	11	3	77	41	11	41
	Robotnicy wykwalifikowani	8	8	10	76	31	5	44
	Robotnicy niewykwalifik.	6	6	16	76	51	4	18
	Rolnicy	16	9	5	95	18		14
	Pracujący na własny rach.	9	12	12	46	21	33	17
	Bezrobotni	7	13	20	62	30	10	11
	Emeryci	1	8	27	73	34	9	52
	Renciści			35	84	17		13
	Uczniowie i studenci	11	24	8	65	14	4	16
	Gospodynie domowe i inni	7		5	87	44	8	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	14	15	77	31	6	31
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	14	7	79	43	7	41
	sekt. prywat. poza rolnict.	9	5	11	78	37	9	127
	prywatnym gosp. rolnym	10	8	7	85	29		11
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	4	1	19	85	32	7	43
	Od 1000 zł do 1499 zł	6	6	21	71	33	13	55
	Od 1500 zł do 1999 zł	13	14	4	80	41	10	58
	Od 2000 zł do 2999 zł	8	19	18	77	30	4	37
	3000 zł i więcej	9	11	11	77	49	3	38
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	3	21	68	41	11	33
	Średnie	8	7	13	77	34	8	152
	Dobre	6	11	12	80	35	7	156
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		8	21	79	56		20
	Raz w tygodniu	2	8	10	75	36	12	97
	1–2 razy w miesiącu	5	13	11	73	35	9	40
	Kilka razy w roku	10	6	16	81	38	5	77
	W ogóle nie uczestniczy	12	10	13	79	30	5	99
Poglądy polityczne	Lewica	12	13	12	73	30	6	70
	Centrum	3	4	13	80	35	11	88
	Prawica	8	12	13	73	37	10	110
	Trudno powiedzieć	5	3	16	88	40	2	61